

یکی از دغدغه های امروزی آموزش و پرورش چگونگی نحوه ی تدریس ، و جذاب کردن کلاس درس و بالا بردن سطح انگیزه ی دانش آموزان است . شاید این دغدغه در کلاس های چند پایه به این دلیل که دانش آموزان با ویژگی های متفاوت در کلاس داریم . بیشتر باشد . بنابراین باید روش های تدریس و مدیریت کلاس به صورتی باشد که انواع دانش آموزان را تحت پوشش قرار داده و آموزش متناسب با شرایط آنان ارائه گردد . ما می دانیم که دانش آموزان نیاز جدی به فضای آموزشی مناسب و شاد دارند و این امر از طریق بازی که در جلب توجه و حواس ما نقش مهمی دارند . از این بازی ها حتی می توان برای مرور درس های جلسات قبل ، برای امتحان و تقویت دروس مختلف از آن بهره برد . سعی کنید بازی ها را متناسب با شرایط محیطی خود استفاده و محدود به مثال هایی که در بازی ها گفته شده نشوید .

«بازی آموزشی: هفت سنگ»

فقط به کاربرد این بازی در درس ریاضی اشاره خواهد شد .

مثلا آموزش مفهوم جمع و تفریق که از دانش آموز می پرسیم

چندتا سنگ برای بازی داریم ؟ جواب ۷ تا

بعد از زدن سنگ ها می پرسیم چند تا افتادند؟

چند سنگ ماندند؟ باهم چقدر می شود؟

«بازی آموزشی: لی لی»

با کشیدن لی لی و نوشتن اعداد از دانش آموز بخواهید مطابق دستور العمل کارتی که ابتدا بر می دارد عمل کند این دستور العمل ممکن است پریدن بر اعداد زوج یا ۲ تا ۲ تا یا اینکه ۱۰ تا ۱۰ تا باشد که باید بر روی لی لی عدد ها نوشته شده باشند . البته می توانیم به جای اعداد حروف و کلمات قرار دهیم .

«بازی آموزشی: کلمات ممنوعه»

در این بازی از دانش آموز خواسته می شود پاسخ سوالات را بدون استفاده از کلمات ممنوعه پاسخ دهد

نمونه بازی در پاسخ به سوالات زیر از کلمه "این" نباید استفاده کرد .

۱- توضیح بدهید چگونه می توان یک درخت کاشت؟

۲- توضیح دهید چگونه می شود سوت زد؟

۳- وسایل داخل کلاس را ذکر کنید؟

۴- و مثال هایی مانند آن....

«بازی آموزشی گوش کن و پیدا کن»

تصویر یک حیوان، میوه، ابزار و هر چیز دیگری را به یکی از کودکان بدهید. او بدون آن که اسم آن تصویر را بگوید، درباره ی آن به زبان فارسی توضیح می دهد. سپس بچه ها نام آن تصویر را حدس می زنند. اگر بچه ها درست حدس زدند تصویر بعدی را به یک کودک بدهید. تا موقعی که بچه ها اسم آن چیز را درست حدس نزده اند، هر کودک باید تصویر را بیش تر توضیح دهد.

«بازی آموزشی پرتاب توپ»

برای هر کدام از بچه ها نامی برگزینید و تصویر یا عکس آن را روی سینه او بچسبانید. مثلاً آقای سیب با عکس سیب روی سینه اش. سپس بگویید دایره وار بایستند. شما به نوبت توپ را به آن ها بدهید و نام یکی از بچه ها را به زبان فارسی بگویید. صاحب توپ باید، این نام فارسی را تشخیص دهد و به درستی با توپ همکلاسی خود را که صاحب آن نام است هدف قرار دهد.

« بازی آموزشی نگاه کن ولی فراموش نکن»

چند وسیله، میوه یا هر چیز دیگری که واژه ی آن در زبان فارسی با گویش محلی دانش آموز فرق دارد روی میز بگذارید و پارچه بزرگی روی آن بکشید. از دانش آموزان در دسته های سه نفری بخواهید جلوی میز بیایند. برای ۲۰ ثانیه پارچه را بردارید، سپس با پارچه روی وسایل را بپوشانید، اینک از دانش آموزان بخواهید نام فارسی اشیایی را که دیده اند بر زبان آورند. هر دانش آموز که تعداد بیشتری واژه صحیح فارسی بر زبان آورد، برنده بازی است.

تذکر: توجه داشته باشید که برنده شدن در این بازی فقط جهت افزایش انگیزه ی بچه ها برای مشارکت در امر یادگیری زبان فارسی است و آموزگار باید تمام توجه خود را بر این امر معطوف کند.

«بازی آموزشی: کلمه ی قرمز, کلمه ی سبز»

وسایل مورد نیاز : بسته بزرگ از کارت واژگان

بیشتر کلمات را با رنگ سبز و تعدادی را با رنگ قرمز بنویسید. کارت واژگان را روی هم گذاشته و به صورت وارونه بین بازیکنان قرار دهید. اولین نفر کارتی را که روی همه کارت ها قرار دارد برمی دارد. اگر توانست بخواند. کارت را برای خود برمی دارد و کارت بعدی را به او می دهد. اگر نتوانست بخواند معلم آن را می خواند و او تکرار می کند. و کارت را در زیر کارت ها قرار می دهد. نوبت به نفر بعدی می شود اگر در هنگام برداشتن کارت ها کارت قرمز بیاید و بازیکن نتواند آن را بخواند تمام کارت هایی را که کسب کرده از او گرفته می شود. و اگر توانست بخواند چه سبز چه قرمز آن را پیش خود گذاشته شخصی که بیشترین کارت را دارد برنده است.

« بازی آموزشی دوست و دشمن »

بچه ها را دو به دو با کلمات متضاد نام گذاری کنید، سپس به آن ها بگویید: "هرگاه من یک کلمه را بر زبان آوردم، مخالف آن کلمه باید دست راست خود را بلند کند یا چشم چپ خود را ببندد و ... " به عنوان نمونه:

دوست با دشمن - کوتاه با بلند - شب با روز - کوچک با بزرگ - سرد با گرم - و ...

«بازی آموزشی بشنو و جواب بده»

بچه های کلاس خود را به دو گروه تقسیم کنید. کلمات فارسی را برای آن ها بخوانید. از گروه اول بخواهید هر گاه اسم یک "جاندار" را شنیدند آن را تکرار کنند و دسته دوم از دانش آموزان هرگاه اسم یک "رنگ" را شنیدند آن را تکرار کنند و اگر کلمه ای نه جاندار بود و نه رنگ، هر دو گروه سکوت نمایند. به عنوان مثال:

آهو - سیب - بابا - مادر - برف - زرد - شیر - بنفش - قرمز - کیوتر - سنگ - لیوان - سفید - اردک
- مرغ - ماشین - قهوه ای - سیاه - کوه - آفتاب - خروس - نارنجی

«بازی آموزشی: تکمیل تصاویر»

وسایل: تاس - دوسری از یک عکس

در این بازی تصویری (نقشه همسایگان ایران - قسمت های یک گیاه و ....) را به چند قسمت و هر قسمت را با یک عدد شماره گذاری می کنیم

و برای تکمیل یک ترتیب را در نظر می گیریم مثلاً

۱- ریشه ۲- ساقه ۳- برگ ۴- میوه

پس از این کار سوالی طرح می شود که باید پاسخ داده شود. در صورت پاسخ درست دادن تاس را می اندازیم باید عدد ظاهر شده یک ۱ باشد در غیر این صورت نوبت گروه بعدی میشود به همین صورت گروه یا فردی که زودتر ترتیب ها را انجام دهد برنده است.

«بازی آموزشی مشخص کردن کلمات (جملات) ناهماهنگ»

وسایل مورد نیاز: بسته کارت های حاوی جملات

چند بسته درست کنید که هر کدام شامل ۴ کارت باشد و روی هر یک از کارت ها جمله ای بنویسید سه تا از جمله ها باید دارای یک موضوع باشد و یک جمله باید غیرمرتبط با موضوع باشد بعد از دادن کارت هر بازیکن جمله خود را برای بقیه می خواند بازیکنی که جمله ی روی کارتش به موضوع ربطی ندارد را اعلام می کند اگر همه افراد دیگر پذیرفتند این بازیکن کارت ها را نزد خود نگه می دارد. سپس بسته بعدی کارت ها توزیع می شود و وقتی همه بسته توزیع شدند بازی تمام و شخصی که بیشترین کارت را دارد برنده بازی است.

«بازی آموزشی ساخت کلمه»

کلماتی را داخل یک کیسه پارچه ای قرار دهید. سعی کنید برخی کلمات چون "یک، است، هستند" چندین کارت وجود داشته باشد و همه ارکان جمله "مثل فعل، اسم، صفت و ... هم در داخل کیسه باشد باید دانش آموزان بتوانند با کلماتی که به طور تصادفی خارج کرده جمله بسازند.

«بازی: آموزشی مسابقه ی ساعت»

وسایل مورد نیاز: ساعت متحرک به تعداد گروه ها و تاس

در این بازی تاسی را برای بازی تهیه کنید (استفاده از تاس مکعبی به خاطر خواناتر بودن مناسب تر است)

که بر روی هر قسمت آن "ربع ساعت. نیم ساعت. یک ساعت. یک ساعت و نیم. دو ساعت. دو ساعت و نیم." نوشته شده باشد. بعد از گروه بندی هر گروه تاس را بالا می اندازد و به اندازه زمانی که ظاهر شد ساعت حرکت می خورد گروهی که توانست زودتر از ظهر یا نیمه شب بگذراند برنده است

«بازی آموزشی کلمه سازی با صدای آخر کلمات»

در این بازی یکی از دانش آموزان کلمه ای را می گوید مثل "سیب"؛ دانش آموز بعدی باید کلمه ای بگوید که با صدای پایانی "سیب" یعنی "ب" شروع شود مثل "بابا". این بازی به همین ترتیب ادامه می یابد.

«بازی آموزشی: تکمیل ضرب المثل»

هر ضرب المثل باید در دو قسمت (دوکارت) باشد دانش آموز باید بتواند دو قسمت را از میان قسمت ها پیدا کند و مفهوم آن را توضیح دهد. و اگر درست انجام دهد پیش خود نگه دارد. شخصی که بیشتر کارت دارد برنده است.

«بازی آموزشی: علامت در مرکز دایره»

معلم دایره متحد المركز در تابلوی کلاس رسم می کند و آنها را به ترتیب از داخل به خارج امتیاز گیری می کند. کاربرد: این بازی در این است که اعداد داخل در این دایره که ممکن عبارات جمع یا ضرب یا هزارگان باشد از ذکر مثال خودداری تا متناسب با فعالیت خود انجام دهید.

«بازی آموزشی نمایش از روی قصه معلم»

داستان کوتاهی را در نظر بگیرید و هر کدام از دانش آموزان خود را به نام یکی از قهرمانان این داستان نامگذاری کنید. مثلا پدر، مادر، پسر، دختر، مادر بزرگ، پدر بزرگ و ... یا اسامی حیوانات مانند؛ شیر، گری، کبوتر، روباه، خروس و .... سپس از آن ها بخواهید هر جای داستان نام آن ها بر زبان شما آمد، با حرکات یا تقلید صدا نقش فرد یا حیوان مورد نظر را نشان دهند.

« بازی آموزشی خرید و فروش:»

این بازی آموزشی برای آموزش نام فارسی کلمات و بهبود فرایند ارتباطی دانش آموزان به زبان فارسی کمک می کند .
مثلا خرید و فروش از مغازه میوه فروشی (برای آموزش نام های فارسی سبزی ها، میوه ها و قیمت آن ها) و
خواربارفروشی (برای آموزش نام های فارسی شیر، پنیر، دوغ، روغن، برنج، کره، ماست، تخم مرغ و ...).

«بازی آموزشی : ویژگی های مشترک»

برای این بازی کارت هایی را تهیه کنید که ۳ آیتم مرتبط را لیست کرده باشید برای مثال

۲+۷ ۳+۳+۳ ۵+۴ یا ۲×۳ ۳×۲ ۱×۶ یا مفاهیم مشترک دروس دیگر

جواب آنها در پشت کارت بنویسد

بازیکنان باید ویژگی های مشترک را در دسته هایی با آیتم مشترک لیست کنند . برای این کار رییس بازی کلمات یا عبارات روی کارت را می خواند و می پرسد "در چه چیزی مشترک هستند" بازیکنان پس از توجه به کارت ها باید به سرعت پاسخ دهند. اولین جواب یک امتیاز دارد. و اگر همزمان پاسخ دادند، تنها آن بازیکنان به کارت بعدی پاسخ می دهند کسی یا گروهی که بیشتر پاسخ داده برنده می شود.

نکات بازی :

۱- برای پایه های پایین لیست کلمات از یک طبقه باشد. مثلا از اشکال هندسی یا رنگ ها

۲- به افرادی که نقطه مشترک یا جوابی که خارج از لیست بود هم امتیاز دهید .

«بازی آموزشی جور و ناجور:»

برای اینکه دانش آموزان حوزه ای معنایی زبان فارسی را به خوبی یاد بگیرند در یک بازی سرگرمی چند کلمه را به آن ها بگویید یا تصویر آن ها را بکشید. آن ها باید کلمه ناجور را که حوزه ی معنایی اش با حوزه ی معنایی کلمات دیگر فرق دارد، پیدا کند. مانند این مثال: اسب، میز، گریه، سگ (در بین ۴ کلمه داده شده، کلمه میز با ۳ واژه دیگر متفاوت است.)

«بازی آموزشی ماهی ها»

وسایل موردنیاز:

اشکالی به شکل ماهی . جعبه ای که ماهی ها را در آن قرار بدهیم .

معلم سوالاتی از دروس مختلف را که روی تنه ی ماهی سوال و جواب را بر روی دم آن می نویسد (سوالات از هر درس و متناسب هر پایه ای) شخصی که ماهی را از جعبه به طور تصادفی خارج واز شخص یا گروه پرسیده می شود اگر قادر به پاسخگویی بودند . ماهی متعلق به آنها خواهد بود .

« بازی آموزشی مسافرت:»

بازی در نقش یک مسافر و انجام مکالمه های مربوط به راه آهن، فرودگاه، ترمینال اتوبوس ها و مینی بوس ها، زیارت مشهد و قم، گردش خیالی در اصفهان و شیراز و استان های شمالی زمینه مناسبی برای آموزش زبان فارسی به دانش آموزان را فراهم می کند.

«بازی آموزشی تم ها»

برای این کار دانش آموزان را گروه بندی کرده و یکی از تم های کتاب علوم ویا ریاضی را کپی کرده متناسب با مفاهیم موجود در تم تصویر را بریده و داخل جعبه یا شیشه ای که دست به راحتی از آن عبور کند قرار می دهیم همچنین نمونه بزرگ شده همان تم بر روی تابلو کلاس نصب می شود دانش آموزان به طور تصادفی مفهومی را جعبه خارج و درباره موضوع آن سخن بگویند سرعت عمل موجب برنده شدن فرد می شود .

«بازی آموزشی: به خط کنید!»

وسایل تعدادی کارت برای هر بازیکن

برای هر بازیکن تعدادی کارت با آیتم هایی که به ترتیب قرار دارد تهیه کنید .

مانند اعداد ۱ تا ۱۰ و یا حروف الفبا یا اعدادی با فواصل ۲ تایی . ۳ تایی یا ۱۰ تایی

هر فرد باید تلاش کند که کارت ها را به ترتیب بچیند و بعد از انجام این کار اعلام کند من به خط کردم . پس از بررسی ترتیب ها و مقایسه آنها برنده ای که زودتر یا درست انجام دهد برنده است

«بازی آموزشی: پیدا کردن نام شهرها»

یک نقشه (کشورها - استان و یا شهر) را به هر گروه بدهید. معلم اسم شهر یا استان را می گوید و دانش آموزان باید آن را در نقشه پیدا کنند

«بازی آموزشی: حالا می بینی , حالا نمی بینی»

معلم کارت هایی را که اعداد (۱-۹) بر روی آن نوشته شده است را بر روی میز هر گروه قرار می دهد و سپس کارت ها را به هم می ریزد و یک کارت را برمی دارد. دانش آموز باید کارت ها را به ترتیب مرتب و عددی را که برداشته شده را مشخص کند سرعت عمل گروه موجب برنده شدن می شود.

«بازی آموزشی: کارت کلمات»

این بازی با دو تیم با تعداد اعضای یکسان انجام می شود و در این بازی بازیکنان پشت سر هم و در دسترس یکدیگر قرار می گیرند. نفر آخر کارت را می گیرد و با انگشت بر روی کمر دانش آموز جلویی خود می نویسد و اگر دانش آموز جلو متوجه کلمه نشد کاردتی که همان کلمه را بر روی آن نوشته شده است. را به دانش آموز جلو می دهیم تا همین کار را نفر جلویی انجام می دهد گروهی که بیشترین کلمات را متوجه شد برنده است. در این بازی برای نظارت از هر گروه یک نفر را انتخاب می کنیم.

«بازی آموزشی: حذف حروف»

وسایل: مداد و کاغذ - کارت حروف - مجموعه ای کتاب و مجله مشترک به تعداد گروه ها - جعبه جهت نگهداری حروف

اولین نفر یک صفحه را انتخاب و همه بچه ها در همان صفحه ۵ کلمه را از متن انتخاب و بر روی یک صفحه کاغذ می نویسند. بازیکنی که صفحه را انتخاب کرده حرفی را از کیف خود انتخاب و آن را می خواند و باید این حروف را از کلمات خود خط بزنند کسی که زودتر تمام حروفش را خط بزند برنده است.

«بازی آموزشی: حدس کلمه یا شخصیت»

یک لیست از شخصیت ها و کلماتی که در کتاب درسی است را به گونه ای که بتوان برای آن مفهوم تعدادی سوال طرح شود انتخاب می کنیم. به گونه ای که سوالات سخت و کم کم آسان می شود و برای هر سوال امتیازی است که متناسب با جایی که هست قرار می دهیم گروهی که بیشترین امتیاز را دارد. برنده است

مانند

۱۰ امتیاز- نام یک قهرمان	۵ امتیاز- شهید دوران دفاع مقدس
۹ امتیاز- در کتاب های درسی است	۴ امتیاز- تانکی از دشمن را نابود کرد
۸ امتیاز- نوجوان و شجاع بود	۳ امتیاز- سخن امام درباره اوست "رهبر ماطفل ۱۳ است"
۷ امتیاز- سهام خیام نیست	۲ امتیاز- روز شهادتش روز دانش آموز است
۶ امتیاز- خود را در زیر تانک انداخت	۱ امتیاز- فهمیده بخشی از مشخصات اوست